

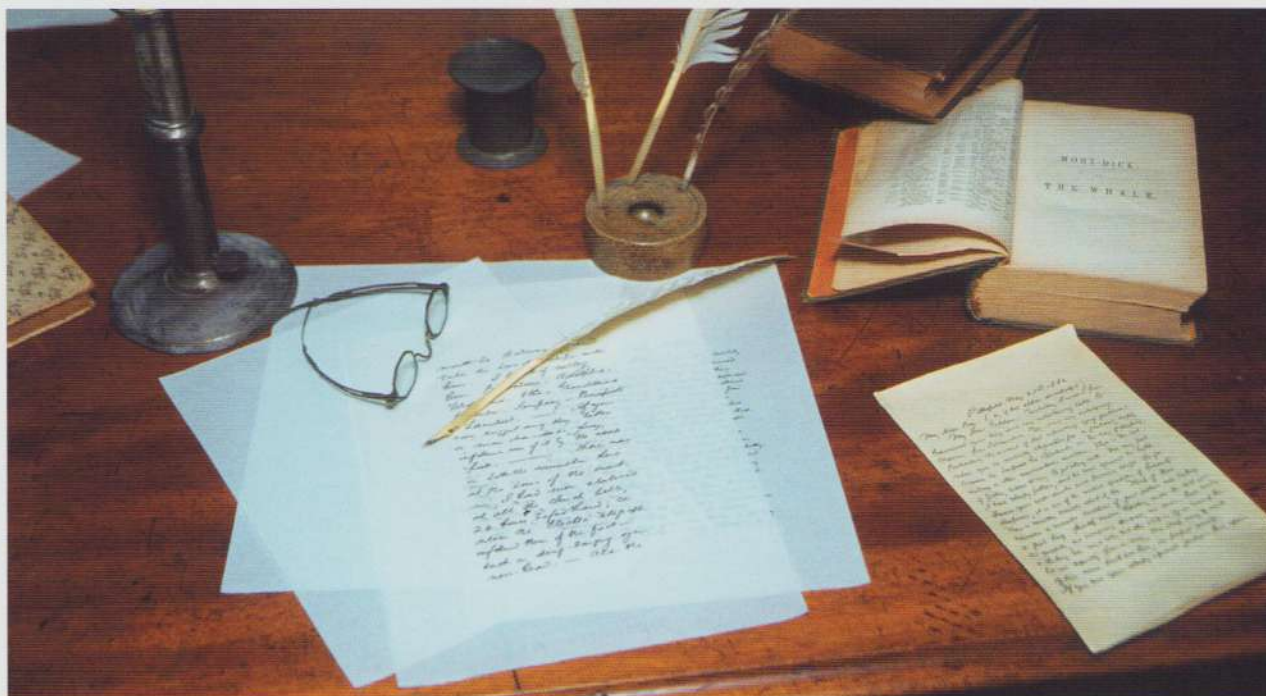
LBRIS

We know
books

scriitori

VIAȚĂ ȘI OPERĂ

CUVÂNT ÎNAINTE DE JAMES NAUGHTIE

LITERA
București

CAPITOLUL 1

Înainte de secolul XIX

I 008 Prefață

- 012 Dante Alighieri
- 016 Giovanni Boccaccio
- 018 Geoffrey Chaucer
- 022 François Rabelais
- 026 Michel de Montaigne
- 028 Miguel de Cervantes
- 032 William Shakespeare
- 038 John Donne
- 040 John Milton
- 042 Molière
- 044 Aphra Behn
- 046 Matsuo Bashō
- 048 Daniel Defoe
- 052 Jonathan Swift
- 054 Voltaire
- 056 Catalog

CAPITOLUL 2

Începutul secolului XIX

- 060 J.W. von Goethe
- 064 William Wordsworth
- 068 Jane Austen
- 072 Mary Shelley
- 074 Lord Byron
- 076 Honoré de Balzac
- 078 Victor Hugo
- 082 Hans Christian Andersen
- 084 Edgar Allan Poe
- 086 Charles Dickens
- 092 Charlotte și Emily
Brontë
- 098 Catalog

CAPITOLUL 3

Sfârșit de secol XIX

- 104 George Eliot
- 106 Herman Melville
- 108 Walt Whitman
- 112 Charles Baudelaire
- 116 Gustave Flaubert
- 120 Fiodor Dostoievski
- 124 Henrik Ibsen
- 126 Lev Tolstoi
- 130 Machado de Assis
- 132 Emily Dickinson
- 134 Mark Twain
- 136 Thomas Hardy
- 140 Émile Zola
- 142 Henry James
- 144 August Strindberg
- 146 Guy de Maupassant
- 148 Oscar Wilde
- 150 Joseph Conrad
- 154 Rudyard Kipling
- 156 Anton Cehov
- 160 Rabindranath Tagore
- 162 Catalog

CAPITOLUL 4 Începutul secolului XX

- 168 W.B. Yeats
- 170 Luigi Pirandello
- 172 Natsume Sōseki
- 174 Marcel Proust
- 178 Willa Cather
- 180 Thomas Mann
- 182 Lu Xun
- 184 James Joyce
- 188 Virginia Woolf
- 192 Franz Kafka
- 196 Ezra Pound
- 200 D.H. Lawrence
- 202 Raymond Chandler
- 204 T.S. Eliot
- 206 Jean Rhys
- 208 Marina Țvetaeva
- 210 F. Scott Fitzgerald
- 214 William Faulkner
- 220 Bertolt Brecht
- 222 Jorge Luis Borges
- 226 Ernest Hemingway
- 232 Kawabata Yasunari
- 234 Catalog

CAPITOLUL 5 Jumătatea secolului XX

- 240 Vladimir Nabokov
- 242 John Steinbeck
- 244 George Orwell
- 248 Pablo Neruda
- 252 Graham Greene
- 254 Jean-Paul Sartre
- 258 Samuel Beckett
- 262 Naguib Mahfouz
- 264 Albert Camus
- 266 Aimé Césaire
- 268 Dylan Thomas
- 270 Marguerite Duras
- 272 Saul Bellow
- 274 Aleksandr Soljenițin
- 276 Primo Levi
- 280 Jack Kerouac
- 282 Italo Calvino
- 284 Günter Grass
- 286 Gabriel García Márquez
- 290 Maya Angelou
- 292 Milan Kundera
- 294 Chinua Achebe
- 298 Catalog

CAPITOLUL 6 Scriitori de azi

- 304 José Saramago
- 306 Derek Walcott
- 308 Toni Morrison
- 310 Alice Munro
- 312 Nawal El Saadawi
- 314 John Updike
- 316 Cormac McCarthy
- 318 Seamus Heaney
- 322 J.M. Coetzee
- 326 Isabel Allende
- 328 Peter Carey
- 330 Hwang Sok-yong
- 332 W.G. Sebald
- 336 Lorna Goodison
- 338 Haruki Murakami
- 340 Orhan Pamuk
- 342 Mo Yan
- 344 Arundhati Roy
- 346 Catalog
- 350 Indice
- 359 Mulțumiri

Dante Alighieri

1265–1321, ITALIAN

Autor al poemului epic *Divina comedie*, Dante este o personalitate impunătoare în istoria literaturii. Viziunea sa dramatică asupra Infernului, Purgatoriului și Paradisului continuă să-i inspire pe scriitori și artiști.

Dante Alighieri s-a născut la Florența, Italia, probabil în mai 1265. În acea vreme, Florența era un oraș-stat independent de o bogăție fără egal; producția atelierelor și iscusința bancherilor săi i-au adus admirație și invidie. Orașul era și locul unor instabilități politice, familii rivale luptându-se, deseori violent, pentru a prelua conducerea.

Tatăl lui, zaraf și magistrat, aparținea facțiunii politice a guelfilor. Pe când avea 11 ani, Dante s-a logodit cu Gemma Donati, care provenea dintr-o puternică familie guelfă. Căsătoria aranjată a durat o viață și se spune că au avut cel puțin trei copii. Însă Dante n-a menționat-o niciodată în scris pe soția sa. Femeia care simbolizează dragostea în textele sale era o vecină florentină, Beatrice Portinari.

Dante povestește despre ciudata sa dragoste pentru Beatrice în volumul timpuriu de poezii și comentarii în proză *Viața nouă* (1294). Conform relatării sale, a întâlnit-o când avea numai nouă ani (ea zece) și s-a îndrăgostit la prima vedere. A mai văzut-o o singură dată, nouă ani mai târziu, când s-au salutat pe stradă. Această întâlnire a fost suficientă pentru a o transforma în simbolul celor mai înalte idealuri spirituale ale sale. Aceasta nu i-a servit doar

ca inspirație pentru primele poeme, ci reapare și în scrierile sale finale, în părțile *Purgatoriul* și *Paradisul* ale *Divinei comedii*.

Primii mentori

În zorii Renașterii, Florența era centrul inovațiilor în artă și filosofie, fiind redescoperite texte ale autorilor antici greci și latini care propuneau o viziune diferită de Biserică. Doi mentori florentini i-au influențat dezvoltarea intelectuală: cărturarul Brunetto Latini (cca 1220–1294), care l-a inițiat în operele umaniste recente, și trubadurul Guido Cavalcanti (cca 1250–1300), care

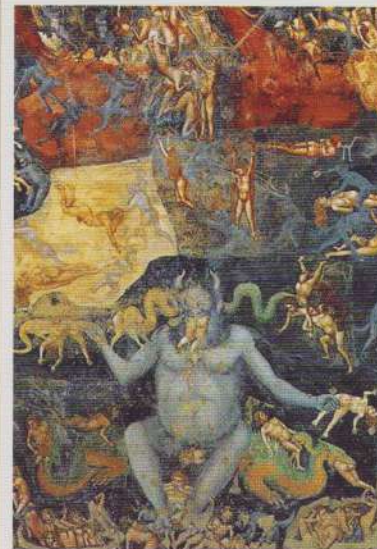
△ DANTE ȘI BEATRICE

Această scenă, imaginată de pictorul englez de secol XIX Henry Holiday, a fost inspirată de *Viața nouă*. Îi înfățișează pe Dante și pe iubita sa Beatrice (în crem) cu însoțitoarele ei, lângă Ponte Vecchio din Florența. Beatrice nu se uită intenționat la Dante.

i-a fost model pentru versurile sale. Cavalcanti folosea *il dolce stil novo* („dulcele stil nou”) – apogeul tradiției medievale a „iubirii curtenești”, în care poetul își dezvoltă dragostea pură pentru o femeie inaccesibilă, pe care o privea de la depărtare. Povestea dragostei lui Dante pentru

SCURTĂ PREZENTARE Giotto di Bondone

Contemporan cu Dante, artistul Giotto di Bondone (cca 1266–1337) s-a născut în Florența. Considerat cel mai mare pictor al timpului său, Giotto a introdus un realism proaspăt în descrierea scenelor religioase. Dante a fost un prieten și admirator al lui Giotto, fiind probabil influențat de picturile acestuia, mai ales de reprezentarea infernului în frescele din Capela Scrovegni din Padova. Împreună, Dante și Giotto sunt precursorii Renașterii italiene.

JUDECATĂ DE APOI (DETALIU), GIOTTO, 1306

„Nu există durere mai mare decât să-ți amintești de vremuri fericite în momente de restriște.”

DANTE, *INFERNUL*, CÂNTUL 5, VERSURILE 121–123

▷ OMAGIU ARTISTIC

Dante a inspirat mulți artiști din Florența natală. Acest portret din 1475, care îl prezintă purtând o coroană de lauri – simbol al realizărilor sale –, aparține celebrului artist renașterist Sandro Botticelli.

LBRIS

We know
books

Beatrice se potrivește atât de bine cu stilul său încât mulți critici au bănuțit că este invenția poetului pentru a corespunde stereotipului – deși Beatrice Portinari chiar a existat și a murit la 24 de ani.

Revolte civile

Dante a devenit cunoscut în Florența datorită poemelor sale, dar și prin activitatea sa civică. Ca membru al facțiunii guelfilor, a jucat un rol tot mai activ în tumultuoasa viață politică a orașului. A luptat în armata guelfilor ce i-a învins pe dușmanii de moarte, ghibelinii, în bătălia de la Campaldino, din 1289. Începnd cu 1295, a fost ales reprezentant în complicatul sistem republican de guvernare a Florenței.

În vara anului 1300, Dante a fost ales în grupul celor șase care conduceau Consiliul Înțelepților din Florența. Necazurile personale n-au întârziat să apară. Guelfii erau susținători ai papalității ca putere supremă în lumea creștină, spre deosebire de rivalii lor seculari, partizani ai împăraților Sfntului Imperiu Roman, însă acum se desprtiser în Guelfii Negri, care îl sprijineau pe papă, și Guelfii Albi, care erau împotriva acestuia, grup susținut de Dante. Ca prior

▷ BONIFACIU AL VIII-LEA

O statuie de marmură pe fațada bazilicii Santa Maria del Fiore din Florența îl comemorează pe inamicul lui Dante, papa Bonifaciu al VIII-lea. Dante s-a răzbunat în *Divina comedie* osndindu-l pe papă cu mult înainte de moartea lui, în 1303.

al orașului, a fost trimis într-o delegație la papa Bonifaciu al VIII-lea, la reședința acestuia din afara Romei. Acolo a fost ținut captiv de către papă, care l-a tratat ca pe un prizonier. La Florența, Guelfii Negri au preluat conducerea orașului la instigarea papei și au început persecuții masive împotriva Guelfilor Albi. Pe Dante l-au considerat exilat și i-au confiscat averea. Mai târziu, a fost condamnat să fie ars de viu dacă mai calcă în Florența.

Exilat din Florența

Dante s-a refugiat în mai multe orașe italiene, în special la Verona, unde a fost primit de familia conducătoare Scaligeri. Nefiind un om blnd și iertător, Dante era mnios pe dușmanii lui florentini și s-a alăturat altor exilați în organizarea de comploturi eșuate pentru a smulge Florența din minile Guelfilor Negri. Totuși, alungarea sa din orașul natal pare să-i fi ridicat scrisul pe noi culmi. În primii ani a creat importantul său eseu *De Vulgari Eloquentia*. Scris în latină, limba universală a europenilor educați din vremea aceea, eseu susținea, paradoxal, ridicarea italiei vernaculare la același statut de limbă literară ca latina și discuta ce versiune a limbajului popular să fie adoptată în acest scop.

Divina comedie

Aparent, Dante a început să scrie *Divina comedie* în jurul anului 1307. În peste 14 000 de versuri, poemul

descrie călătoria naratorului prin Infern și Purgatoriu către Paradis și o viziune a lui Dumnezeu. În prima parte, *Infernul*, Dante este condus de poetul latin Vergiliu; în părțile doi și trei, *Purgatoriul* și *Paradisul*, iubita lui Beatrice îi servește drept călăuză spirituală. Pe parcurs, poetul întâlnește personaje contemporane lui, istorice și mitologice, fiecare avnd o poveste de spus. *Infernul*, cea mai

▽ INFERNUL

Fresc pictată de Domenico di Michelino în 1465 care il prezintă pe Dante ținnd în mn o copie a *Divinei comedii*. Pe fundal, o imagine a Infernului și a orașului Florența, închis pentru Dante.

cită parte, cuprinde descrieri tulburătoare ale crimelor și pedepselor celor condamnați, trezind oroare și milă. Dante nu ezită să se răzbune pe dușmanii săi reali, condamându-i la torturi, dar îi și compătimește pe unii osândiți – ca îndrăgostiții Paolo Malatesta și Francesca da Rimini, pedepsiți fiindcă au păcătuit, sau vechiul său mentor Brunetto Latini, vinovat de sodomie. Personajul mitic Ulise se află aici (parțial din cauza ambuscadei plănuită cu calul troian), însă, descrisă de Dante, nesfârșita sa sete de cunoaștere este mai curând eroică decât păcătoasă. Pe lângă

viziunea vieții de apoi, *Divina comedie* reprezintă interpretarea eșecurilor sistemului politic contemporan. Idealul adoptat la sfârșitul vieții a fost al unei lumi creștine unite sub conducerea sfântului împărat roman și a călăuzirii spirituale a papei care îndeplinește voința lui Dumnezeu pe Pământ. A dezvoltat acest concept în tratatul *De Monarchia* și în scrisori în care își exprima susținerea față de împăratul Henric al VII-lea, care a condus o armată în Italia în 1310. Moartea împăratului în 1313 a pus capăt speranțelor sale de a face progrese concrete spre idealul său.

△ FLORENȚA LUI DANTE

Viața lui Dante a fost strâns legată de Florența, înfățișată în această imagine aeriană. Imaginea marelui poet este prezentă în întregul oraș, în fresce, statui și basoreliefuri.

Nu s-a mai întors niciodată la Florența, petrecându-și ultimii ani la curtea familiei Polenta, conducătorii Ravennei. Se pare că a terminat *Divina comedie* acolo cu puțin timp înainte de moarte, în 1321, la 56 de ani. Ultimele cânturi ale poemului au fost descoperite ascunse în dormitorul său după înmormântare.

DESPRE FORMĂ *Terza rima*

Dante a creat o nouă formă de versificație pentru a scrie *Divina comedie*, cunoscută ca *terza rima*. Poemul este compus din strofe de trei versuri în care primul rimează cu ultimul, iar al doilea vers al fiecărei strofe rimează cu primul și ultimul din strofa următoare. Această „rimă înlanțuită” conferă textului un avânt puternic. Rima a fost folosită de mulți poeți, de pildă Geoffrey Chaucer, Percy Bysshe Shelley, William Carlos Williams și Sylvia Plath.

lume n' sieno al'ome che tu die
S'angu'e perfetto che poi non si ueda
dalla fetate uene e se rimane
quasi alimento che di mensa leue
Prende nel cor a tutte membra humane
virtute informatua come quello
che farle quelle perle uene humane
A noi digesto strida oue piu bello
tuer che dir e quinde quasi gemo
s'oualtru lingue in natural uafello
I in faoche luno e laltro in fleme
lun disposto a partur elatio a fare
perle perfetto locho onde si preme
E quanto lui amina adoperare
coagulando prima e poi auisa
ao che per sua materia se coitate
L'anima fatta la uirtute attua
qual duna pianta in tanto differente
che questa e muia e quella e aia arua

MANUSCRISUL *DIVINEI COMEDII*,
SECOLUL XIV

OPERE PRINCIPALE

cca 1294

Publică *Viața nouă* – poeme lirice și pasaje în proză dedicate iubirii idealizate a lui Dante pentru Beatrice.

cca 1303

De Vulgari Eloquentia susține folosirea limbii vernaculare ca limbă literară.

1307–1309

Prima parte a *Divinei comedii* descrie călătoria lui Dante prin Infern călăuzit de Vergiliu.

1308–1312

A doua secțiune a *Divinei comedii* îl prezintă pe Dante urcând Muntele Purgatoriului, unde păcătoșii își ispășesc greșelile.

cca 1314

În *De Monarchia*, Dante susține împărțirea autorității între sfântul împărat roman și papă.

1316–1321

Ultima secțiune din *Divina comedie*, *Paradisul*, descrie înălțarea lui Dante prin sferile Paradisului către o viziune a lui Dumnezeu.

Giovanni Boccaccio

1313–1375, ITALIAN

Minunatele povestiri ale lui Boccaccio despre viața cotidiană a oamenilor obișnuiți au pus bazele narațiunilor în proză, oferind o sursă de inspirație atât în Renaștere, cât și scriitorilor de mai târziu.

Giovanni Boccaccio s-a născut în Italia în 1313, ca fiu nelegitim al unui bogat bancher florentin, Boccaccino di Chellino. Băiatul a fost crescut de tatăl său și de Margherita de' Mardoli, o femeie de origine nobilă care i-a devenit mamă vitregă. În 1327 familia s-a mutat din Florența la Napoli, unde sperau ca Boccaccio să îi calce pe urme tatălui său. Dar tânărul avea alte planuri, a studiat dreptul șase ani, după care și-a descoperit pasiunea pentru literatură, mai ales pentru Dante (pe care l-a numit „prima călăuză a studiilor mele”). Renunțând la comerț și la drept, s-a dedicat cititului, căpătând

▼ CERTALDO, TOSCANA

În 1363, Boccaccio s-a retras în sărăcie în orașul toscan deluros Certaldo. S-a întors pentru puțin timp la Florența, în 1373, pentru a citi din *Divina comedie*.

o cultură vastă despre știință și literatură. A dus o viață privilegiată, ceea ce i-a permis să facă parte din curtea lui Robert cel Înțelept, rege al Regatului Neapole, fapt care i-a influențat ulterior scrierile.

Flăcăruia

La Napoli, Boccaccio s-a îndrăgostit de o femeie despre care unii cred că era fiica regelui. Deși identitatea sa rămâne necunoscută, este numită Fiammetta („flăcăruia”) în proza de început și în *Decameronul*. Ea apare și în *Elegia doamnei Fiammetta* (1343–1344), considerat primul roman psihologic occidental, în care aceasta povestește despre legătura sa amoroasă cu Panfilo – personaj vag autobiografic.

În 1341, Boccaccio s-a reîntors șovăitor la tatăl său, la Florența – oraș recent devastat de ciumă

și copleșit de conflicte politice. Când tatăl său a murit din cauza ciumei în 1348, Boccaccio i-a moștenit averea și și-a dobândit independența financiară. Casa lui a devenit locul de întâlnire al intelectualilor, scriitorilor și cărturarilor. În următorii trei ani a scris cea mai cunoscută carte a sa *Decameronul* (dreapta), în care s-a îndepărtat de discursul medieval despre viciu și virtute către o viziune mai umanistă. Personajele sale au dimensiuni reale și prin ele a reușit să mediteze la puterea oamenilor de a-și făuri destinul, acceptându-și totodată cu eleganță limitările umane.

Ultimii ani

Boccaccio a legat o prietenie strânsă și de durată cu poetul Petrarca – cel mai renumit scriitor al generației sale. După 1350, Boccaccio s-a dedicat tot mai mult studiului, scriind mai multe texte în latină, asumându-și misiuni diplomatice și civice în numele Florenței. A devenit profund dezamăgit și pesimist la bătrânețe; moartea prietenului său Petrarca, în 1374, a fost sursa de inspirație pentru una dintre ultimele sale opere, un poem liric. Boccaccio a murit anul următor și a fost înmormântat în satul Certaldo, lângă Florența.

DESPRE STIL *Decameronul*

În opera lui Boccaccio, 10 tineri florentini se salvează de Moartea Neagră ce devasta orașul călătorind către o vilă aflată departe în provincie. Aceștia cad de acord ca în fiecare zi unul dintre ei să spună o poveste. Cartea este împărțită în 10 zile și 10 povești, legate de stilul narativ al autorului. Această tehnică i-a oferit cadrul necesar abordării unor teme numeroase (precum dezamăgire, dragoste nefericită și imoralitate), tonul cărții variind de la comic la vulgar și tragic.

REPREZENTARE DIN SECOLUL XIX A CELOR 10 NARATORI DIN *DECAMERONUL*

▷ CĂRTURAR CLASIC

Acest portret anonim al lui Boccaccio îl înfățișează ca erudit clasic încoronat cu lauri.

„Dacă sunt folosite cuvintele potrivite, nimic nu este prea indecent pentru a fi spus.“

BOCCACCIO, *DECAMERONUL*

LBRIS

We know
books

Geoffrey Chaucer

cca 1343–1400, ENGLEZ

Chaucer a fost unul dintre primii susținători ai folosirii englezei vernaculare în literatură. Descrierile vii ale pelerinilor din *Povestirile din Canterbury* sunt apreciate încă din Evul Mediu.

Chaucer s-a născut la Londra ca fiu al unui negustor de vinuri. Deși nu se cunosc prea multe din primii ani de viață și educație, existența lui profesională este bine documentată, deoarece a fost funcționar public, birocrat și diplomat și a frecventat curțile regilor Eduard al III-lea și apoi Richard al II-lea. A fost sprijinit de Ioan de Gaunt, care mai târziu i-a devenit cumnat.

Carierea sa zbuciumată i-a influențat probabil opera, deși poemele sale nu sunt menționate în documentele epocii. Eduard al III-lea i-a dăruit totuși „patru litri de vin pe zi pentru tot restul vieții” în 1374, în ziua Sfântului Gheorghe, dată când erau sărbătorite realizările artistice.

Influente europene

Slujba de diplomat i-a permis să plece peste hotarele țării. A călătorit în Franța, ca emisar al lui Lionel de Anvers, al treilea fiu al lui Eduard al III-lea. A fost luat captiv de francezi în 1359, dar eliberat datorită răscumpărării plătite de rege, care l-a trimis în alte misiuni diplomatice

▷ THE KELMSCOTT CHAUCER

În 1896, scriitorul și artistul englez William Morris a tipărit această colecție bogat ornată a operei lui Chaucer, în tiparnița sa Kelmscott Press.

în Flandra, Spania și Italia. Acolo a descoperit noile idei ale Renașterii italiene, printre care scrierile lui Dante și Boccaccio.

Spre deosebire de povestirile curtenști ale epocii medievale caracterizate de personaje idealizate și bazate pe dogma creștină, scriitorii Renașterii italiene erau influențați de civilizația clasică. Având o perspectivă umanistă, au scris despre personaje obișnuite și probleme cotidiene; în plus, foloseau limba vernaculară ca să atragă mai mulți cititori. Chaucer i-a luat ca model și a ales să scrie în engleza medie într-o epocă în care

majoritatea scrierilor din Anglia erau în latină sau franceză. După cucerirea normandă din 1066, engleza nu mai avea statut oficial. Franceza era limba aristocrației și a autorităților. Engleza medie, limba oamenilor obișnuiți, s-a dezvoltat în paralel.

Poeme timpurii

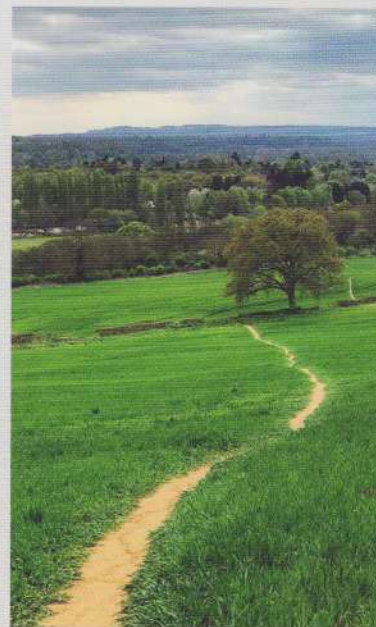
Chaucer și-a publicat primele poeme importante în jurul vârstei de 30 de ani. *Cartea ducesei* este o elegie adresată lui Blanche, ducesă de Lancaster, folosind un joc de șah ca simbol principal. Blanche a fost prima soție a patronului lui Chaucer,

CONTEXT

Pelerinaj

Ideea unei călătorii sacre menite să lumineze spiritul este specifică multor religii. În lumea creștină, primii pelerini au fost cei care au călcat pe urmele lui Iisus în Țara Sfântă, dar și pe ale apostolilor și primilor martiri din Roma și din alte părți. Mai târziu, pelerinii erau motivați de indulgențe – promisiune a Bisericii de a ierta păcatele în urma unei călătorii de credință – și de dorința de a scăpa de limitările locului de baștină pentru a vedea lumea. Unii pelerini făceau călătorii lungi și primejduoase către Ierusalim sau Santiago de Compostela în Spania; alții doar vizitau sanctuare apropiate care conțineau relicve de sfinți.

PARTE DIN DRUMUL PELERINILOR DE LA WINCHESTER LA CANTERBURY

„Lumea e doar o cale deschisă plină de suferință, iar noi niște pelerini o batem înapoi și-ncolo.”

GEOFFREY CHAUCER, *POVESTIRILE DIN CANTERBURY*

▷ CHAUCER (ARTIST NECUNOSCUT)

Acest portret de la Biblioteca Bodleiană din Oxford a fost pictat probabil după moartea lui Chaucer – iar 1400 trimite la presupusul an al morții.

LIBRIS

We know
books

Caucus 1406

▷ **RELICVARIUL LUI BECKET,**
cca 1180

La 29 decembrie 1170, arhiepiscopul Thomas Becket a fost ucis în catedrala Canterbury de patru cavaleri din serviciul lui Henric al II-lea. Crima a șocat lumea creștină și a dus la canonizarea lui Becket în 1173, transformând Canterbury în cea mai importantă destinație pentru pelerinii din Anglia. Acest relicvariu bogat, decorat cu scene ale martiriului său, a fost făcut pentru a adăposti rămășițele lui Becket.

▷ **PUNCTUL DE ÎNCEPUT**

O copie din 1843 după tabloul lui Edward Henry Corbould îi înfățișează pe pelerinii lui Chaucer la hanul Tabard din Southwark, în sudul Londrei, unde și-au început călătoria spre Canterbury.

Ioan de Gaunt, care i-a comandat poemul la moartea ei. Alte scrieri timpurii includ poemele scurte „Anelida și Arcite” și „Casa faimei”, inspirate de autori latini sau italieni – Ovidiu, Vergiliu, Boccaccio și Dante. Afinitatea lui Chaucer pentru italieni și evoluția rapidă a talentului său literar îl așază înaintea canonului Renașterii engleze, ce datează de la sfârșitul secolului XV.

Misiuni oficiale

În jurul anului 1366, Chaucer s-a căsătorit cu Philippa Roet, o doamnă de onoare din anturajul reginei, iar cuplul a avut cel puțin trei copii. Sora Philippei s-a căsătorit apoi cu Ioan de Gaunt.

În 1374, Chaucer a fost numit controlor vamal pentru Londra, o funcție de mare prestigiu, deoarece taxele vamale erau surse însemnate de bogăție ale orașului. Funcția i-a adus dușmani influenți, iar după ce a pierdut protecția patronului său, primarul Londrei, a fost denunțat și obligat să fugă în siguranța relativă oferită de regiunea Kent. În 1386 a devenit membru al parlamentului ca

▷ **CATEDRALA CANTERBURY**

Chaucer folosește pelerinajul la Canterbury drept cadru pentru poveștile naratorilor din clase sociale diferite, care se puteau întâlni doar într-o astfel de călătorie.

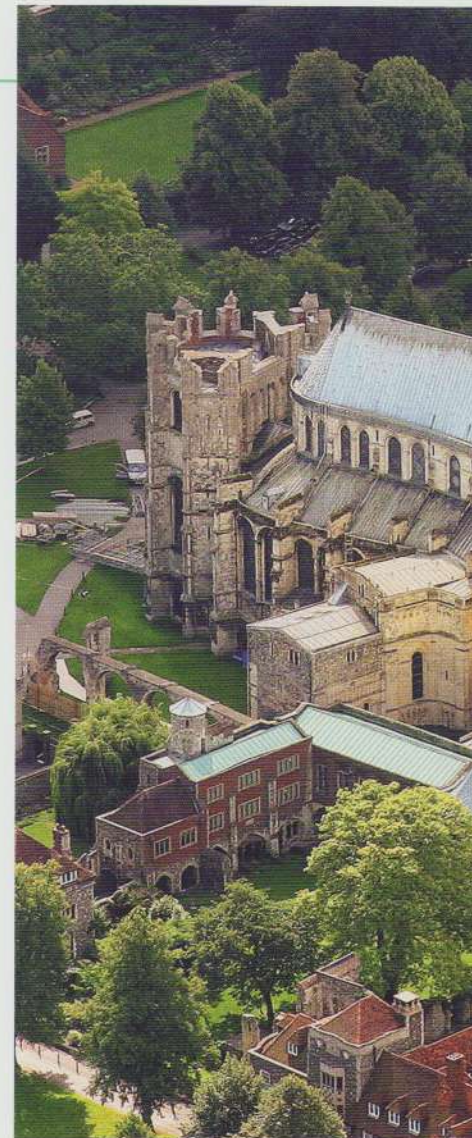
reprezentant de Kent și a fost judecător de pace. Mai târziu, a ocupat și alte funcții regale pentru Eduard al III-lea și Richard al II-lea, inclusiv cea de responsabil pentru domeniile regale, ocupându-se de construcția și repararea reședințelor regale și a parcurilor, dar și de ziduri, poduri și canalizare de-a lungul Tamisei.

Povestirile din Canterbury

În cei 12 ani cât a fost controlor vamal, Chaucer a scris enorm, creând poeme precum „Legenda femeilor cinstite” și celebrul său poem epic *Troilus și Cresida*, care narează în engleza medie povestea celor doi îndrăgostiți în plin asediu al Troiei. Dar cea mai cunoscută operă a sa, *Povestirile din Canterbury*, a fost începută în prima parte a anilor 1380.

Cartea este o colecție de 24 de povestiri naturaliste, narate într-un concurs de povestit de un grup de „drumeți de mai tot soiul” – pelerini de diverse ranguri și ocupații – în timpul călătoriei spre sanctuarul Sfântului Thomas Becket din Canterbury. Chaucer s-a inspirat probabil din *Decameronul* lui Boccaccio (1353), o serie de 100 de povestiri în proză spuse de 10 oameni obișnuiți care s-au adunat într-o vilă la țară aproape de Florența, fugind de Moartea Neagră.

Personajele din *Povestirile din Canterbury* au fost inspirate de oameni adevărați: hangiul poartă numele unui bine-cunoscut contemporan din Londra; criticii au propus identități pentru Târgoveața de la

Bath, Negustorul, Nectarul și Diacul. Chaucer s-a asigurat că limbajul și obiceiurile fiecărui personaj îi reflectă rangul și ocupația, iar povestirile lor sunt îmbogățite cu aluzii spirituale și teme colorate. Autorul își demonstrează ca. itățile satirice, introducând un dialect regional pentru Aprod și demascând ipocrizia religioasă în „Povestea Vânzătorului de Iertăciuni”.

Povestirile sunt apreciate pentru umorul lumesc și caracterul obscen. În „Povestirea Morarului”, nefericitul admirator al nevestei sale este păcălit și îi sărută dosul. Târgoveața de la Bath povestește veselă cum și-a manipulat cinci soți și a rămas din

„Viața scurtă, arta-ndelungată.”

GEOFFREY CHAUCER, *DIVANUL PĂSĂRILOR*

fericire fără copii. Cititorul modern află detalii despre viața cotidiană și păreriile oamenilor de la sfârșitul secolului XIV care nu erau interesați de puritatea spirituală, fiind mai preocupați de poziția socială și de plăcerile trupești.

Un element important al povestirilor este „Prologul”, în care Chaucer prezintă pelerinii și motivează întâlnirea lor la hanul Tabard din Southwark. Naratorul omniscient devine „eu” în versul 20 și cere intimitate; subminează autoritatea propriei povestiri declarând că dorește

să descrie pelerinii așa cum îi percepe și sugerând că povestirile s-ar putea să nu fie de încredere, fiind influențate de păreri personale. Fiecare personaj este definit de poziția sa socială, ceea ce pare a fi scopul principal al poemului.

Pierderi financiare

Capodopera a rămas neterminată la moartea sa, în 1400, și nu toți pelerinii prezentați în prolog își spun povestirile. Se pare că scriitorul a avut probleme financiare la sfârșitul vieții, deoarece noul rege, Henric al IV-lea

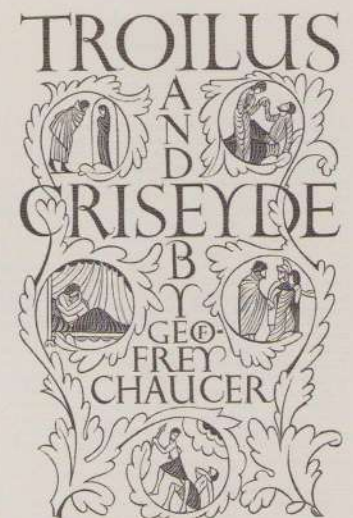
(1367–1413), a neglijat să îndeplinească dorința predecesorului său, Richard al II-lea, de a-i oferi lui Chaucer o rentă. Una dintre ultimele sale opere, „Jalba lui Chaucer către punga sa goală”, este o poezie de dragoste pentru economiile sale și un apel către rege să îi reînnoiască renta.

Chaucer a fost primul poet înmormântat în Colțul Poetilor din abația Westminster. Monumentul ridicat acolo la un secol după moartea sa sugerează că a murit pe 25 octombrie 1400, dar, la fel ca pentru mare parte din viața sa, nu putem fi siguri.

DESPRE FORMĂ

Rimă regală

Chaucer este recunoscut pentru inovațiile metrice și invențiile poetice. A creat rima regală, un stil în care fiecare strofă are șapte versuri, de obicei în pentametrul iambic. A fost printre primii poeți care au folosit versul cu cinci accente în cuplete ce rimează. Rima regală este caracteristică poemelor epice *Troilus și Cresida* și *Divanul păsărilor* și apare în patru dintre *Povestirile din Canterbury*: „Povestirea Notarului”, „Povestirea Stareței”, „Povestirea Aprodului” și „Povestirea celei de-a doua Maici”. Ulterior, a devenit un standard în poezia engleză.

FRONTISPICIU AL UNEI EDIȚII DIN 1927
A POEMULUI *TROILUS ȘI CRESIDA*
REALIZAT DE ERIC GILL

OPERE PRINCIPALE

1379–1380

A publicat poemul de 2 000 de versuri „Casa faimei”. Descrie o viziune în care naratorul este călăuzit de un vultur.

1381–1382

În *Divanul păsărilor*, prezintă pentru prima dată în engleză ziua ce sărbătorește dragostea – Sfântul Valentin.

După 1385

A scris *Troilus și Cresida*, inspirându-se din *Decameronul* lui Boccaccio.

1386–1388

A publicat „Legenda femeilor cinstite”. Spune povestea a 10 femei virtuoză din Antichitate.

1387–1400

A apărut volumul *Povestirile din Canterbury*, cel mai renumit text al lui Chaucer.